

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกสอนจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 286 คน และนักศึกษาฝึกสอนปีที่ 4 จากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 286 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้จะมีอยู่ 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านวิชาชีพ 20 ข้อ ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติ 20 ข้อ และด้านมนุษยสัมพันธ์ 20 ข้อ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง รายละเอียดของการสรุปผลการวิจัยเป็นดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนใน 10 อันดับแรกได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ไม่มีพฤติกรรมด้านชู้สาว มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจ มีความยุติธรรม เป็นผู้เคารพในสิทธิของผู้อื่น และไม่พูดจาใส่ร้ายผู้อื่น โดยอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดในเรื่องการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ไม่มีพฤติกรรมด้านชู้สาว และมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องอื่น ๆ นั้น อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีในระดับมากในทุกคุณลักษณะ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาชีพนั้น อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาชีพในระดับมากที่สุดในเรื่อง การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาชีพในเรื่องอื่น ๆ นั้น อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวในระดับมากในทุกคุณลักษณะ และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาชีพเป็นรายชื่อแล้ว อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รองลงมาได้แก่การมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่จะทำการนิเทศ และการมีความสามารถในการแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่การมีความสามารถในการผลิตและใช้สื่อการสอน

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤตินั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติในระดับมากที่สุดในเรื่องการมีจรรยาบรรณของความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ไม่มีพฤติกรรมทางด้านผู้สาว และมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติในเรื่องอื่น ๆ นั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวในระดับมากในทุกคุณลักษณะ และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติเป็นรายชื่อแล้วอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่การมีจรรยาบรรณของความเป็นครู และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี รองลงมาได้แก่การไม่มีพฤติกรรมทางด้านผู้สาว และความมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ความเสียสละ

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านมนุษยสัมพันธ์นั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมากในทุกคุณลักษณะ และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นรายชื่อแล้วอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่ความจริงใจ รองลงมาได้แก่ อารมณ์มั่นคงไม่ใช้อารมณ์ขณะนิเทศ และรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่การมีอารมณ์ขัน

5. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตาม การรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนนั้นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษา ฝึกสอนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์เป็นรายด้าน คือ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติ และด้านมนุษยสัมพันธ์แล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้านเช่นกัน

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตาม การรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนนั้นพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของอาจารย์นิเทศก์ 10 อันดับแรกได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของ ความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ไม่มีพฤติกรรมด้านชู้สาว มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจ มีความยุติธรรม เป็นผู้เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่พูดจา ส่อเสียดผู้อื่น จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการที่กล่าวมานี้ ส่วนใหญ่เน้น หนักไปทางด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและความประพฤติเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านดังกล่าวถึง 8 ข้อใน 10 ข้อ มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพ และด้านมนุษยสัมพันธ์เพียงด้านละ 1 ข้อเท่านั้น สิ่งนี้ย่อมแสดงว่าทั้งอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนต่างก็เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพและ ความประพฤติมีความสำคัญมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมปัจจุบันมักมุ่งเน้นการพัฒนา ทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจ จึงทำให้สังคมมีปัญหาทางด้านศีลธรรม และจริยธรรมมาก ดังจะเห็นได้จากปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของครูอาจารย์ เช่นปัญหาเรื่องชู้สาว เป็นต้น ดังนั้นสถาบันผลิตครูทั้งหลายจึงควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก และนำผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้ไปพัฒนาและปรับปรุงอาจารย์นิเทศก์ให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ 10 ประการ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีหลายข้อที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิทรา บุญโยม (2532 : 84) ที่ทำการศึกษาคณะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เช่นมีความรับผิดชอบ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทั้งอาจารย์นิเทศก์ และผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่างก็ทำหน้าที่คล้าย ๆ กัน คือช่วยนักศึกษาฝึกสอน หรือครูในการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดีแก่ตัวนักเรียน โดยอาจมีสิ่งที่แตกต่างกันบ้างในข้อปลีกย่อย แต่ภาระงานหลักส่วนใหญ่ยังคงเหมือนกันคือมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักศึกษาฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผลการศึกษาจึงออกมาค่อนข้างจะสอดคล้องกัน

2. ในการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาชีพ นั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิทรา บุญโยม (2532 : 84) เช่นกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนต่างก็เห็นว่าการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้ปฏิบัติจะต้องมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับงานที่จะทำ ทั้งนี้เพราะเจตคติมักมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีต่องานที่จะทำแล้วก็จะทำให้ตั้งใจปฏิบัติงาน ซึ่งมีผลทำให้งานที่ปฏิบัตินั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนจึงเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกคือ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาชีพในอันดับรองลงมาได้แก่การมีความรู้ความสามารถในวิชาที่จะทำการนิเทศ และการมีความสามารถในการแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์นิเทศก์ควรจะต้องเป็นที่พึ่งทางวิชาการของนักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงได้ อาจารย์นิเทศก์จะต้องคอยช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน และสามารถช่วยนักศึกษาฝึกสอนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ในสายตาของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนจึงควรมีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในสาขาวิชาที่จะนิเทศ ดังเช่นที่ซารี มณีศรี (2521 : 45-50) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นนั้นความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้นิเทศการศึกษาเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของลอนสเดล (Lonsdale, 1967 : 204-205) ที่ว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ตรงกับลักษณะงานนิเทศในตำแหน่ง

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤตินั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่การมีจรรยาบรรณของความเป็นครู และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ผลการศึกษาเรื่องนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 58-59) เกี่ยวกับวิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศการศึกษาที่ว่าศึกษานิเทศก์จะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณในอาชีพและหน้าที่ของตนไม่ควรวิจารณ์เพื่อนร่วมงาน ต้องไว้ใจซึ่งกันและกัน เก็บความลับของเพื่อนได้ ศึกษานิเทศก์จะต้องยึดถือจรรยาบรรณเช่นเดียวกับครู ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์นอกจากจะต้องมีจรรยาบรรณของความเป็นครูแล้ว ยังจะต้องทำหน้าที่ปรับปรุงและส่งเสริมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ส่วนการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดีนั้นก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน ทั้งนี้เพราะอาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษาฝึกสอนในทุก ๆ ด้าน อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนโดยทั่วไปจึงมักคาดหวังคุณลักษณะด้านนี้ของอาจารย์นิเทศก์ไว้ค่อนข้างสูง ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์จะต้องพยายามปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดีเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนเขาเป็นตัวอย่าง

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติที่อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในอันดับสูงอีกเรื่องหนึ่งได้แก่ การไม่มีพฤติกรรมทางด้านชู้สาว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมในการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นการควบคุมกำกับดูแลมาเป็นการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การสนิทสนมระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมากเกินไปอาจนำไปสู่ความเสื่อมเสียในเรื่องชู้สาวได้ ดังนั้นอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน จึงเห็นว่าคุณลักษณะในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ และผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระชาติ นักสอน

(2524 : 72-73) ที่พบว่าครูผู้สอนได้เสนอแนะว่าไม่ควรให้ความสำคัญใกล้ชิดเฉพาะกับครูสตรี จนน่าเกลียด

4. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ด้านมนุษยสัมพันธ์นั้น อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อาจารย์นิเทศก์ควรมีเป็นอันดับแรกได้แก่ความจริงใจ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะงานนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ต้องมีการประสานความต้องการความรู้สึกนึกคิดให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง อาจารย์นิเทศก์ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ดังกล่าวจึงจำเป็นจะต้องมีความจริงใจต่อผู้เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อให้สามารถพัฒนาการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามที่โลว์ธอร์น บุญสวัสดิ์ (2536 : 58) ได้กล่าวไว้ว่าศึกษานิเทศก์จะต้องใช้ความพยายามในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้ศิลปะและจิตวิทยาในการเข้ากับคนทุกเพศทุกวัย และทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะสังกัดในวงการศึกษานอกวงการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน อันจะเป็นผลกระทบไปถึงประสิทธิภาพการนิเทศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของมานะ เอี่ยมปิยะ (2532 : 97) ที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุดคือมีความจริงใจในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน การนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 14-15) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นิเทศที่มีคุณภาพไว้ตอนหนึ่งว่าต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักยกย่องผู้อื่น มีน้ำใจนักกีฬา ไม่เห็นแก่ตัว และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีระชาติ นักสอน (2524 : 78) ที่พบว่าผู้นิเทศควรมีความจริงใจในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีความเป็นกันเอง สามารถทำงานเข้ากับคนทุกคนได้ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก

5. ในการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนนั้นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์เป็นรายด้าน คือ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและความประพฤติ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้านเช่นกัน ผลการ

ศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า “อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์แตกต่างกัน” และเป็นไปตามการวิจัยของเวลลิงตัน (Wellington. อ้างจากสังเวียน สถษติกุล, 2527 :61) ที่พบว่าคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูระดับประถมศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาฝึกสอน และ อาจารย์ที่เลี้ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสังเวียน สถษติกุล (2527 :117-119) ที่พบว่าความเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนต่อบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ด้านวิชาการ และ ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สาเหตุที่ความเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกันนั้นน่าจะเป็นเพราะนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่อายุน้อยและอยู่ในวัยที่มีอุดมการณ์ค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงมักจะตั้งความหวังในเรื่องต่าง ๆ ไว้สูงเช่นกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับอาจารย์ที่เลี้ยงที่ส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก ได้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มาพอสมควร และน่าจะเป็นผู้ที่ยอมรับสภาพความเป็นจริงของสังคมได้มากกว่า นักศึกษาฝึกสอน ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ที่เลี้ยงได้เคยพบเห็นสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้นอาจารย์ที่เลี้ยงจึงไม่ตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ไว้สูงนัก สิ่งนี้น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าผลการศึกษานี้จะขัดแย้งกับการศึกษาของนิทรา บุญโยม (2532 : 80-85) ที่พบว่าการรับรู้ของผู้บริหารและครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็ตาม แต่สิ่งนี้ก็ไม่อาจนับได้ว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ก็ค่อนข้างจะมีอายุพอสมควร และต่างก็ได้มีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ผู้บริหารและครูยังได้เผชิญกับการทำงานในโลกแห่งความเป็นจริงมาแล้วด้วยกัน สิ่งนี้น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การรับรู้ของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนิเทศการฝึกสอน ดังนี้

1. สถาบันผลิตครูควรกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ โดยยึดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์
2. สถาบันผลิตครูควรจะนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดอบรม และปรับปรุงคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน
3. สถาบันผลิตครูควรจะคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ที่มีบุคลิกภาพและความประพฤติที่เหมาะสมและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาฝึกสอนในด้านบุคลิกภาพและความประพฤติ ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนปรารถนา ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนให้น้ำหนักความสำคัญในด้านนี้ค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกสอน ประสบการณ์ในการนิเทศ คุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังตามความเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน